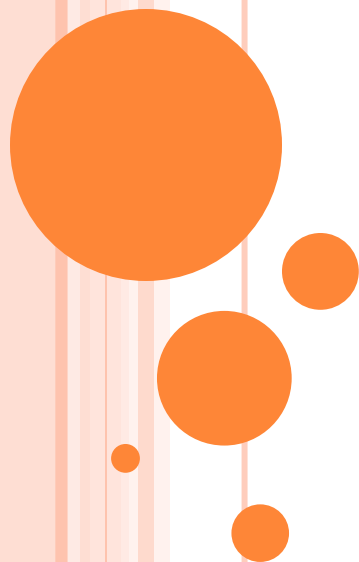

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET NIKŠIĆ
STUDIJSKI PROGRAM ZA GEOGRAFIJU

TIPOLOGIJE I TIPOVI REGIJA

mr Mileva Brajušković Popović

SADRŽAJ:

- Homogene regije
- Funkcionalne regije - gradska naselja svojim funkcijskim djelovanjem utiču na regionalnu integraciju, diferenciranje i organizaciju prirodnoekološki, socijalno-ekonomski, naseobinsko-demografski, morfofizionomski i funkcionalno heterogenog prostora, stvarajući teritorijalne sisteme koji su u naučnoj javnosti svrstani u tri velike grupe regija: Nodalne- čvorišne, Socijalnogeografske, Funkcionalno-urbane regije.
- Planske regije (regije planiranja) — one su predmet I objekti planiranja i instrumenti sprovođenja politika prostorno-ekološkog, socijalno, ekonomski i politički održivog razvoja. Imaju i vremensku dimenziju. Periodi za koje se regionalizacija vrši u uskoj su vezi sa ciljevima koje treba planskim mjerama ostvariti.

HOMOGENE REGIJE

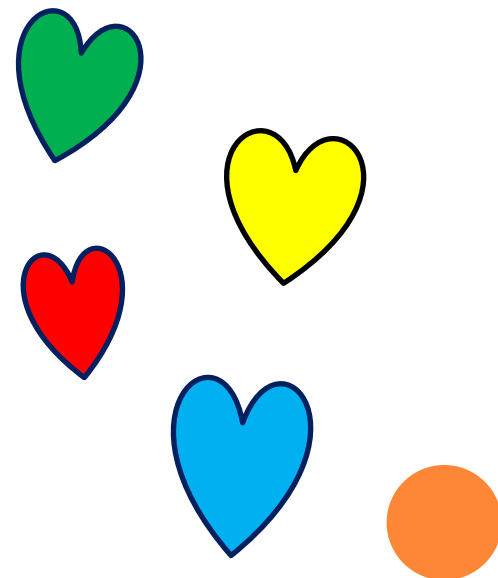
- Geografski prostor podijeljen na cjeline ili regije sa istim ili sličnim fizionomskim, strukturalnim i funkcionalnim obilježjima naziva se ***homogenom regijom (uniformna, strukturna i formalna)***.
- Homogena regija je teritorijalna cjelina sastavljena od strukturnih elemenata koji se međusobno manje razlikuju od dijelova susjednih teritorija. To je cjelovit i zaokružen geoprostor ispunjen homogenim sadržajem povezanim u funkcionalnu cjelinu.
- Princip homogenosti je najviše zastupljen u američkim geografskim školama. Američki geografi su izdvojili tri tipa homogenih regija:
 - Na osnovu indikatora o homogenosti jednog obilježja koje može biti iz prirodne ili socijlanogeografske sfere;
 - Na bazi indikatora o homogenosti koja je proizašla iz kombinacije nekoliko obilježja prirodne ili socijalnogeografske sfere;
 - Totalne regije izdvojene na osnovu homogenosti relevantnih obilježja svih geografskih elemenata i faktora geoprostora.

U procesu izdvajanja regija princip homogenosti koristi se na dva načina:

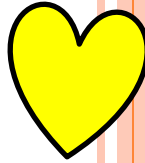
- Prvi način – regije se formiraju i izdvajaju na osnovu homogenosti koje su proizašle iz jednog geografskog obilježja. To su najčešće formalne regije.
- Drugi način – delimitacija regija vrši se na bazi homogenosti koja je posledica sličnosti i zajedničkog djelovanja više obilježja geoprostora. To su generičke ili kompleksne homogene regije.

Obilježja na osnovu kojih se utvrđuju stepeni regionalne homogenosti i integrisanosti geoprostora, mogu biti prirodnogeografskog, ekonomskogeografskog, socijalno-ekonomskog, socijalno-kulturnog i drugih karaktera.

PRIRODNOGEOGRAFSKE ILI FIZIČKOGEOGRAFSKE REGIJE

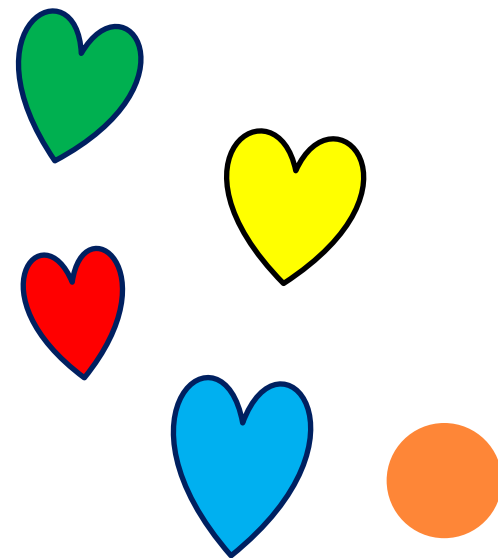
- Fizičkogeografske regije se temelje na sličnostima i razlikama u prirodnogeografskim karakteristikama. To nam daje uvid u mogućnosti racionalnog korišćenja prirodnih resursa i potencijala, ali i ukazuje na fizičkogeografska ograničenja za razvoj i organizaciju geoprostora.
- Prirodnogeografska regionalizacija ima polazište u hipotezi da fizičkogeografski elementi, faktori i procesi imaju determinističku ulogu u regionalnom diferenciranju, regionalnom okupljanju – integrisanju i u regionalnoj organizaciji geoprostora.
- Geoprostor se diferencira na veće ili manje prirodne cjeline, tj. regije, koje imaju iste ili slične reljefne, klimatske, hidrološke, biogeografske ili pedološke osobine.
- Prirodni landsfti su teritorijalne izdiferencirane u uzajamnom djelovanju fizičkohemijskih i bioloških elemenata i faktora.
- Krajem XIX vijeka Vasilij Vasilijevič Dokučajev je uveo u rusku geografiju pojam regije. Raščlanio je Zemljinu površinu na zone i sektore , kao djelove tih zona, tj. na regije i njihove subcjeline. Po njemu je landsaft izraz jedinstva različitih prirodnih procesa.

- U prvoj polovini XX vijeka počeo je razvoj sintezne nauke koja je nazvana ekologija landšafta, odnosno **geoekologija**. Geoekolozi su razradili kompleksne metode za utvrđivanje zakonitosti diferenciranja Zemljine površine u vremenu na manje cjeline koje imaju ista ili slična geoekološka obilježja, tj. Na geoekološke jedinice i njihove asocijacije. S obzirom na razlike u načinu postanka i razvoja, u strukturama, funkcijama i u teritorijalnim obuhvatima, geoekološke jedinice i asocijacije svrstane su u sistem koji najčešće ima četiri hijerarhijska nivoa. To su tipološke i horološke geoekološke jedinice i njihove regionalne i planetarne asocijacije sa svojim podtipovima.
- U britanskoj geografiji izdvajanje geokompleksa vrši se po šemi: lokalitet, distrikt, provincija i oblast.
- Ruski geograf Isačenko je razradio sistem trostepene hijerarhije geoekoloških jedinica razvijenih horološkim diferenciranjem landšaftne sfere Zemlje, koju on naziva epigosfera, na geokomplekse i to:
 - 1) Topološka jedinica- facija
 - 2) Horološka jedinica- fizičkogeografski rejon ili lanšdaft
 - 3) Regionalne jedinice- okrug, potprovincija, podzone, zone.
- Takvom metodologijom u prostoru bivšeg Sovjetskog Saveza izdvojeno je 9 velikih zonalnih regija, 14 tipova pejzažnih jedinica, 88 jedinica nižeg ranga i slično.

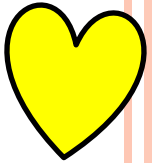

- Prirodnogeografska regionalizacija ima veliku praktičnu primjenu. Prirodnogeografske regije se posmatraju kao kontrolisani ili djelimično kontrolisani sistemi u kojima ljudske aktivnosti djeluju kao modifikatori i regulatori prirodnih procesa i time utiču na transformaciju prirodnog u kulturni pejzaž.
- Specifičan vid prirodnogeografskih regija su potencijalne regije. To podrazumijeva izdvajanje regija na bazi kriterijuma i indikatora o sadašnjem i mogućem načinu korišćenja prirodnih uslova, resursa i potencijala za razvoj ekonomskih aktivnosti.
- Koncept potencijalnih regija je napušten 70 tih godina XX vijeka, jer je shvaćeno da se većina privrednih aktivnosti ne razvija isključivo u prostornim cjelinama koje posjeduju prirodne uslove, resurse i potencijale.

KONCEPT FIZIONOMSKIH REGIJA

- Fizionomske regije su jedan od tipova homogenih regija. One se izdvajaju na osnovu stepena regionalne homogenosti izražene fizionomijom prirodnih i-ili kulturnih pejzaža ili landšafta.
- Fizionomske regije su teritorijalne cjeline u kojima je društvenim uticajima, manje ili više transformisan prirodni u kulturni pejzaž. Kombinacije djelovanja prirodnih i društvenih elemenata, faktora i procesa formiraju fizionomiju geoprostora.
- Pejzaž je poistovijećen sa fizionomskom regijom. Pod pejzažom se podrazumijeva oblast Zemljine površine koja se izdvaja iz teritorijalnog okruženja . Elementi i procesi koji čine strukturu pejzaža svrstani su u grupe abiotičkih, biotičkih i antropogenih .
- U abiotičke elemente i procese ulaze litosferni, hidrosferni i atmosferni dijelovi landšafta.
- Biotičke elemente i procese čini živi svijet u kome vladaju biološke zakonitosti kao što su rođanje, rast, razmnožavanje, evolucija, selekcija i sl.
- Treća grupa elemenata i procesa vezana je za duhovni svijet u kome vladaju zakonitosti ispoljene prostornom organizacijom društva i sadržajima koje je čovjek duhovnim i materijalnim radom i aktivnostima stvorio u geografskoj sredini.

- Njemački geograf Oto Šliter je početkom prošlog vijeka tvrdio da je osnovni cilj geografije da proučava pejzaž kao unikalni dio Zemljine površine nastao u međudejstvu prirode i društva. Prema Šliteru istraživanje morfologije pejzaža ima nekoliko etapa i to su:
- ❖ Analiza i opis pejzaža sa naglaskom na klasifikaciju oblika;
- ❖ Utvrđivanje porijekla i funkcija strukturnih elemata pejzaža i na bazi toga njihovo grupisanje i
- ❖ Dovođenje u vezu stepena izdiferenciranosti pejzaža sa prostornom organizacijom društva kroz vrijeme.
- ❖ Američki sociolog Hauard Odom je zagovarao planiranje u kulturnim regijama. On se zalagao da cilj planiranja bude oblikovanje teritorijalne strukture. Na bazi kombinacija istorije, prirodnih resursa, klime, kulture i tradicije tj. Kulturne tradicije diferenciraju se i oblikuju posebni tipovi pejzažnih cjelina i socijalno kulturnih regija.

EKONOMSKOGEOGRAFSKI HOMOGENE REGIJE I EKONOMSKA REGIONALIZACIJA

- Poseban vid homogenih regija su ekonomskogeografke i ekonomske regije. Prema metodološkom pristupu u ekonomskoj geografiji izdvojena su dva razdoblja :
- Od druge polovine XIX vijeka do početka 50-tih godina XX vijeka:
- I od početka 50-tih godina XX vijeka do danas.
- U prvom razdoblju regionalna ekonomska geografija je stavljala prioritet na dvije grupe naučnih problema i to na utvrđivanje zakonitosti razvoja i razmještaja ekonomskih aktivnosti na Zemljinoj površini i njenim djelovima – regijama i na proučavanje pejzaža koji je nastao kao izraz odnosa prirodne sredine i čovjeka koji obavlja ekonomske aktivnosti.
- U takvim teorijskim okvirima regija je tretirana kao uslovno homogena teritorijalna cjelina čija je homogenost proizašla iz istih ili sličnih ekonomskih karakteristika. Glavnu ulogu u diferenciranju ekonomskog prostora na manje ili veće regionalne cjeline imali su rudarstvo, industrija, poljoprivreda i trgovina. Npr. U SAD-u su na bazi iskorišćavanja poljoprivrednog zemljišta ili najviše zastupljenih agrokultura izdvojeni pojasevi i zone (pojas pšenice i kukuruza, duvana, pamuka...)

- U prvim fazama zadatak ekonomskogeografske regionalizacije bio je da objasni i opiše razmještaj ekonomskih sadržaja (proizvodnja, razmjena, potrošnja...) kao prostornih, prirodnih i od ljudi uslovljenih pojava, na Zemlji, pojedinim kontinentima i u većim ili manjim teritorijalnim cjelinama, tj. Ekonomskim regijama.
- U kasnijim fazama su analizirane ekonomske djelatnosti i njihovi sektori i dovođeni u korelaciju sa prirodnim uslovima, resursima i potencijalima kao i različitim formama ekonomsko-geografskog pejzaža.
- Ekonomska regionalizacija se zasnivala na principima specijalizacije i kompleksnosti. Specijalizacija je telemljena na razvoju vodećih industrija za koje postoje resursi u regijama, a kompleksnost je postizana razvojem, vodećim industrijama, komplementarnih djelatnosti.
- Regionalizacija u funkciji planiranja ekonomskog i regionalnog razvoja bila je prisutna u većini razvijenih zemalja. U njima su konstituisane standardne ekonomske regije. Takoje npr. U Velikoj Britaniji od 1915. godine postojalo 10 standardnih ekonomskih regija, u Francuskoj 21...

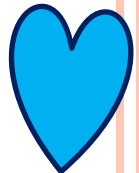
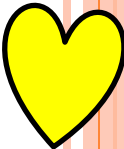

○ Iz brojnih rasprava vođenih u okviru naučnih skupova i radova iz oblasti industrijske, ekonomske i urbane geografije, iskristalisano je mišljenje:

1. Ekonomske i ekonomskogeografske regije mogu služiti kao predmeti naučnog saznanja, naučnog istraživanja i naučne analize
2. Prema principima izdvajanja ekonomske i ekonomskogeografske regije mogu biti uslovno homogene – formalne ili strukturalne; nodalne, polarizacijske ili funkcionalne; planske ili programske.

Ekonomskegeografska regija – instrument regionalnog razvoja

- Planiranje regionalnog razvoja, vremenom je postalo sastavni dio planiranja društveno-ekonomskog razvoja, odnosno jedinstvenog sistema planiranja ekonomskih i društvenih sktivnosti u prostoru.
- Ekonomska regija predstavlja uslovno zaokružen ekonomski prostor unutar koga privredni i politički subjekti, na optimalan način rješavaju razvojne probleme. Regionalni aspekt pojavljuje se kao jedan od strukturnih problema svake države. Ekonomske regije imaju specifične uloge:
 - - instrument dinamičkog ekonomskog razvoja cjelokupne državne ili nacionalne teritorije;
 - -instrument uravnoteženja unutrašnjeg razvoja;
 - - instrument međuregionalnog povezivanja;
 - -instrument međudržavnih saradnji.

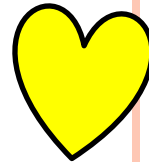
Statističke regije – instrumenti praćenja i planiranja ekonomskog razvoja

- U savremenim uslovima, razvijenim državama izdvajaju se statističke regije, koje imaju funkcije instrumenata praćenja, analiza, a često i planiranja tokova opštih društvenih i ekonomskih procesa. Statističke regije su su izrazi teritorijalnih podjela i upravno-administrativnih organizacija pojedinih država ili njihovih asocijacija.
- U cilju praćenja i planiranja prostorno-ekonomskih procesa u regionima zemalja Evropske ekonomske zajednice od 1970.godine, razvijan je specifičan statistički sistem – EUROSTAT sa sjedištem u Luksemburgu. On se bavio prikupljanjem i analizom indikatora o demografskom i ekonomskom razvoju regija u državama članicama. Nakon konstituisanja EU, Eurostat je nastavio sa radom i postao njena centralna statistička služba.

FUNKCIONALNE REGIJE

- Koncept funkcionalne regije zasnivan je na objektivnoj činjenici da gradska naselja svojim funkcijskim djelovanjem utiču na regionalnu integraciju, diferenciranje i organizaciju prirodnoekološki, socijalno-ekonomski, nasebinsko-demografski, morfofizionomski i funkcionalno heterogenog prostora, stvarajući teritorijalne sisteme koji su u naučnoj javnosti svrstani u tri velike grupe regija:
 - ❖ Nodalne- čvorišne
 - ❖ Socijalnogeografske
 - ❖ Funkcionalno-urbane regije

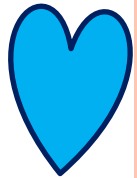
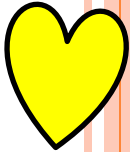

NODALNE REGIJE

- Koncept funkcionalnih regija temelji se na činjenici da se osnovne ekonomske i socijalne funkcije koncentrišu u određena polja i tačke koje imaju ulogu konvergencije i divergencij prostornih i funkcionalnih veza. To povezuje, objedinjuje i manje ili više integriše različite teritorijalne cjeline u funkcionalno zaokružene, ali otvorene, regionalne sisteme ili nodalne čvorišne regije.
- Nodalna regija je heterogena cjelina, čiji su dijelovi međusobno komplementarni i održavaju između sebe, a posebno sa dominantnim centrom, intenzivnije veze nego sa ostalim dijelovima okruženja.
- U prvim razvojnim fazama koncepta, nodusi su poistovjećivani sa seoskim domaćinstvima, farmama, zaseocima, seoskim i gradskim naseljima, a veze sa linijama komunikacija koje povezuju noduse. Nodalnost je shvatana kao suma svih interakcija koje se odvijaju između jednog i ostalih čvorišta u prostoru. Kasnije je nodalnost određivana na osnovu „praga“ minimuma funkcija skoncentrisanih u naselju i broja maksimalne udaljenosti njihovih korisnika.

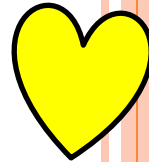

- Nodalne regije se ispoljavaju u dva osnovna vida i to kao mnogocentrični regionalni sistemi, sačinjeni od jednog nodusa i polja u kome se odvijaju intenzivne veze pod njegovim uticajem i kao policentrični sistemi sačinjeni od više najčešće hijerarhijski stepenovanih nodusa i njihovih okolina, među kojima se odvijaju interakcije manifestovane kretanjem stanovništva, materijalnih dobara, novca i informacija.
- Odnos centra sa okruženjem je određivan različitim varijantama gravitacionih modela. U početku je insistirano na analizi prostornog uticaja jedne centralne funkcije, a kasnije razrađivani su i primjenjivani integralni modeli koji generišu uticaje više centralnih funkcija. U analizi gravitacionog uticaja korišćeni su indikatori o kretanju stanovništva, radi zadovoljenja funkcija rada, obrazovanja, kulture i sl.
- Izdvajanje nodalnih regija i plansko usmjeravanje njihovog razvoja najbitnije su pretpostavke za racionalnu organizaciju prostora.
- Osnovni principi izdvajanja nodalnih regija su: centralite, funkcionalna komplementarnost, hijerarhičnost i prostorna kontinuiranost.

SOCIJALNOGEOGRAFSKE REGIJE

- Principi socijalnogeografske regionalizacije kreću od činjenice da se geografski prostor homogenizuje i diferencira pod uticajem socijalnih faktora. Konfiguraciju regija čine urbana žarišta-građovi u kojima su razvijene i skoncentrisane socijalnogeografske funkcije i teritorija koja je pod njihovim uticajima transformisana.
- Pod uticajem opštih socijalnih i ekonomskih procesa, od kojih mnogi imaju globalni karakter, kulturni pejzaž se homogenizuje, a socijalnogeografske strukture se homogenizuju.
- Socijano-ekonomsko homogenizovanje i diferenciranje prostora su predispozicija za stvaranje socijalnogeografskih regija. Ona su zasnovana na činjenici da se urbanost kao način življenja, širi iz urbanih centara u njihova, najčešće ruralna, regionalna okruženja. Kako se proces širenja uticaja iz gradskih centara na naselja bližeg i daljeg okruženja najintenzivnije odvijao u metropolitanskoj fazi urbanizacije, nazvano je i u praksi potvrđeno mišljenje, da se tako formirao specifičan vid urbanih regija koje su nazvane metropolitanske regije.
- Metropol je grad koji snagom socijalnih i ekonomskih funkcija, bez obzira na broj stanovnika, integriše u jedinstvene regionalne cjeline naselja okruženja, koja imaju složene i heterogene funkcije i društvene i ekonomske karakteristike.

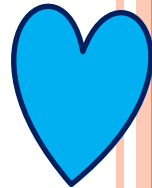
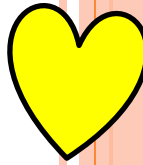

- Izdvajanje socijalnogeografskih regija se vrši na osnovu indikatora:
 1. Prva grupa indikatora osnosi se na urbano jezgro regije, odnosno gradsko naselje;
 2. Drugom grupom varijabili određuje se stepen socijalno-ekonomske transformacije okoline gradskog naselja;
 3. Treća grupa varijabili govori o stepenu prostorno-funkcionalne integracije grada sa okolinom;
 4. Četvrtom grupom indikatora i varijabili određuju se demografske, prostorno-vremenske i funkcionalne dimenzije i unutrašnja organizacija regija;
 5. Petom grupom indikatora i varijabili determinišu se prostorno-funkcionalne veze i odnosi regija sa njihovim okruženjima.

Socijalno geografska regija je polanska kategorija, jer promjene u društvenim strukturama izazivaju promjene u prostornim strukturama.

Demografske regije

u geografiji i demogeografiji je prisutna doktrina koja polazi od premise da se na osnovu regionalne situacije i demografskih procesa prostor regionalno integriše, diferencira, funkcionalno organizuje i planira. Ova hipoteza je zasnovana na tome da je stanovništvo determinanta stanja i promjena u regijama, regionalnim i urbanim sistemima.

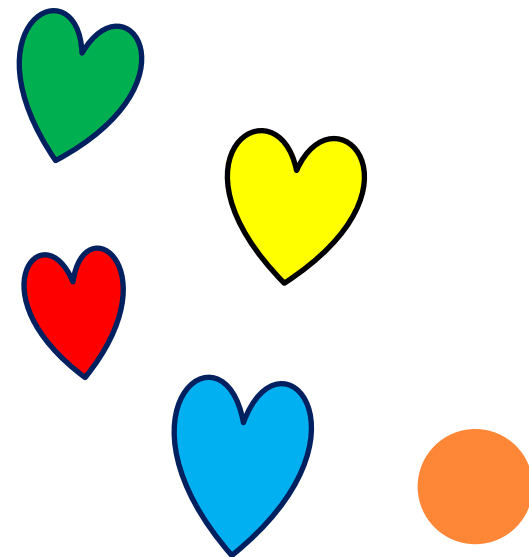

Funkcionalno-urbana regija

- Koncepti i varijeteti funkcionalno-urbanih regija, u urbanoj geografiji i u teoriji i praksi urbanog i regionalnog prostornog planiranja, nastali su iz relane potrebe da se sagleda prostorna dimenzija diverzifikovanog ispoljavanja urbanizacije.
- Postoje dva vida funkcionalno-urbanih regija, monocentrične i policentrične.
- Monocentrična funkcionalno-urbana regija predstavlja kompleksnu i dinamičnu regionalnu strukturu koju čine jedan centralni grad i okruženje sa kojim se, pod njegovim uticajem, odvijaju intenzivne funkcionalne veze.
- Sa prelaskom u postindustrijsku fazu društveno-ekononskog razvoja, došlo je do difuzije ili decentralizacije urbanizacije. To jr ulovilo razvoj policentrične funkcionalno-urbane regije. Ona je dačinjena od više funkcionalno imreženih centara- velikih, srednjih i malih gradova, koji formiraju čpolje zajedničkog uticaja.
- U savremenim uslovima oba vida funkcionalno-urbanih regija primjenjuju se kao instrumenti regonalnog razvoja, pojedinačno i u kombinacijama.

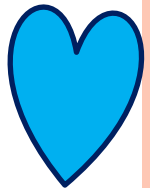
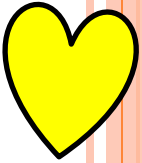

- Koncepti nodalne, socijalnogeografske i funkcionalne regionalizacije polaze od teze da grad u organizaciji prostora ima inicijativnu ulogu. Grad je na jednoj strani centar materijalne proizvodnje i organizacije poslovnih i uslužnih djelatnosti, a na drugoj, on je glavni faktor transformacije svog regionalnog okruženja. Uticaj grada na okruženje ispoljava se različitim efektima koji se svrstavaju u dvije grupe i to: u grupu efekata koncentracije ili polarizacije i u grupu efekata širenja. I jedna i druga grupa imaju pozitivne i negativne posledice.
- U uslovima kada sile globalizacije sve više približavaju i čvršće povezuju različite djelove svijeta, dolazi do pojave neformalnih i formalnih mreža gradova. Globalizacija podstiče sve veću samostalnost gradova i omogućava im stvaranje mnoštva interesnih veza sa gradovima koji su izvan nacionalnih ili regionalnih granica.

PLANSKE REGIJE ILI REGIJE PLANIRANJA

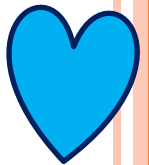
- Regionalizacija je zasnovana na paradigmi funkcionalne organizacije prostora je osnova razvoja, uređenja i zaštite prostora. Ona nije samo cilj već je i sredstvom prostornom i društvenom planiranju. U tom kontekstu može se reći da je regija planska kategorija. Izdvajanje planskih regija ima veliku primjenu u prostornom planiranju.
- Prilikom definisanja planskih regija, realne potrebe uslovljavaju primjene različitih kriterijuma i njihovih kombinacija. Planska regionalizacija ne mora uvijek polaziti od aktuelnog ili prošlog stanja regionalnih cjelina, niti planska regija mora imati u fizičkom, funkcionalnom ili nekom drugom obliku homogenost, individualnost pa ni granice, već, dje to može biti cilj koji će se dostići sprovođenjem planom predviđene akcije. To znači da planske regije nisu isključivo objekti, već dje one često, i ciljevi planiranja.
- Planske regije imaju i vremensku dimenziju. Periodi za koje se regionalizacija vrši u uskoj su vezi sa ciljevima koje treba planskim mjerama ostvariti.
- Političko-teritorijalne ili administrativno-teritorijalne podjele najčešće su rezultati kompromisa ostvarenih između njihove socijalno-ekonomske svrsishodnosti i interesa onih koji o njima odlučuju.

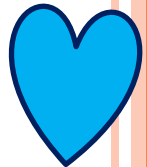
- Specifičan vid planskih regija su one regije koje su diferenciraju na polazištu da se nacionalna teritorija pojedinih država dijeli na cjeline i sisteme koji su se razvili, ili će se razviti planskim usmjeravanjem odnosa i veza između gradskih naselja i njihovih okruženja.
- U savremenim uslovima planski pristup dobija sve veću ulogu u restrukturiranju prostorno- funkcionalnih organizacija cjelina koje imaju različite teritorijalne i društvene dimenzije.

Planska regija- strukturalna prostorna kategorija

- U strukturalne kategorije spadaju teritorijalne cjeline istih ili sličnih strukturnih obilježja, koje imaju probleme čija rješavanja zahtijevaju iste ili slične planske intervencije.
- Tipski primjeri strukturalnih kategorija su urbana i manje ili više urbanizovana i ruralna područja. Ta područja su predstavljena različitim formama i fazama regionalnog ispoljavanja urbanizacije i širenja urbanosti i urbanih sadržaja u geoprostoru. Polazeći od hipoteze da se procesi razvoja gradova i širenja njihovih gravitacionih i uticajnih sfera i iz njih proistekle implikacije mogu planirati, formiraju se planske regije.
- Postoje dva tipa tih regija:
- Prvi tip su klasične funkcionalno urbane regije za koje se, svrsishodno potrebama stanovništva u bližoj i daljoj budućnosti, planira racionalna prostorno-funkcionalna organizacija.

- Drugom tipu pripadaju urbane regije da nagomilanim problemima i konfliktima prostornog, funkcionalnog, socijalnog, ekološkog i sličnih karaktera, koje treba riješiti planskom akcijom – izradom i realizacijom prostornog plana.
- Identifikovane su kvalitativne prostorne kategorije. S obzirom na kvalitativna obilježja, najčešće se izdvajaju dva tipa kvalitativnih prostornih kategorija: područja u socijalnom i ekonomskom zastoju ili regresiji i prosperitetna područja.
- Nerazvijene i pasivne regije su najčešći predmeti regionalnog planiranja. Prema karakteru nerazvijenosti postoje dvije vrste regija, nerazvijene i manje razvijene regije. Integralni pristup u njihovom planiranju dovodi do interregionalnog usklađenja prostornog razvoja gdje se regionalni ciljevi usaglašavaju sa globalnim ciljevima.
- Uravnotežena ekonomija je predispozicija ravnomjernog regionalnog razvoja.
- Ravnomjeran prostorni, ekonomski i socijalni razvoj zahtijeva racionalno korišćenje teritorijalnih, društvenih i individualnih ljudskih resursa u svim regijama.

- Regionalna diferencija za potrebe i ciljeve prostornog planiranja daje mogućnost:
 - Za ravnomjerniji i uravnoteženiji prostorni, socijalni i ekonomski razvitak cjelokupne nacionalne teritorije;
 - Za međuregionalnu sektorsku usklađenost i
 - Za usklađen unutarregionalni sektorski i integralni razvoj.

Problemska regija – vid planskih regija

- Razvojni problemi mogu biti iz više domena (prirodnogeografskih, demografskih, socijalnih, ekoloških...)
- Kriterijumi njihovog izdvajanja zasnivaju se na kvalitativnim i kvantitativnim indikatorima koji govore o karakteru problema i o teritoriji koji su ono zahvatili. Problemi se posmatraju parcijalno ili integralno.
- Uzroci za nastajanje problemskih regija i područja su raznovrsni. Na osnovu uzroka nastajanja, problemske regije Hagel (1982.) dijeli na četiri grupe: privredno nedovoljno razvijena područja; gusto izgrađena i preopterećena područja; područja degradirane prirodne sredine; i područja ugrožena prirodnim katastrofama.

- Literatura: Dragutin Tošić, principi regionalizacije, Univerzitet u Beogradu- Geografski fakultet, Beograd, 2012, str. 59-107

